



## ความสามารถเชิงนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนใน จังหวัดภูเก็ต

### Innovation Capability Affecting to Sustainable Organization Performance of Community Enterprises in Phuket

ฟาตอนะห์ หะยีลาเตะ<sup>1\*</sup> และยุทธชัย ฮารีบิน<sup>2</sup>

Fatonah Hajeelateh<sup>1\*</sup> and Yuttachai Hareebin<sup>2</sup>

<sup>1</sup> นักศึกษาระดับปริญญาโท, หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Master's degree student, Master of Business Administration Program in Business Administration, Phuket Rajabhat University

<sup>2</sup> ผู้ช่วยศาสตราจารย์, หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Assistant professor, Master of Business Administration Program in Business Administration, Phuket Rajabhat University

\*Corresponding author, E-mail: s6480141111@pkru.ac.th

#### บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องความสามารถเชิงนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับความสามารถเชิงนวัตกรรม และผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต (2) เพื่อศึกษาความสามารถเชิงนวัตกรรมส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ตโดยงานวิจัยนี้มี รูปแบบวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 175 คน จาก 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกลาง และอำเภอกะทู้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งหรือหน้าที่รับผิดชอบ เป็นประธานกลุ่ม โดยที่ตั้งของกิจการ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในอำเภอกะทู้ ประเภทกลุ่มกิจการ เป็นกลุ่มการผลิตสินค้า มีลักษณะการประกอบกิจการ เป็นวิสาหกิจชุมชนขั้นพื้นฐาน มีทุนเริ่มต้นกิจการ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท ระยะเวลาดำเนินธุรกิจ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี ด้านความสามารถเชิงนวัตกรรม พบว่าวิสาหกิจชุมชนมีนวัตกรรมด้านกระบวนการมากที่สุด รองลงมาเป็น นวัตกรรมด้านกลยุทธ์ นวัตกรรมด้านพฤติกรรม นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรมด้านการตลาด ตามลำดับ โดยผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนพบว่า ด้านสังคมมากที่สุด รองลงมาด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการเงิน ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสามารถเชิงนวัตกรรมด้านกระบวนการ และนวัตกรรมด้านกลยุทธ์มีผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต

**คำสำคัญ:** ความสามารถเชิงนวัตกรรม, ผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน, วิสาหกิจชุมชน



## Abstract

The Research on Innovative Capability Affecting to Sustainable Organization Performance of Community Enterprises in Phuket. The objectives are (1) to study the level of innovation capability and sustainable performance of community enterprises in Phuket Province (2) to study the innovation capability affecting to sustainable Organization performance of community enterprises in Phuket Province. Quantitative research model which has a sample group It is a community enterprise in Phuket in the amount of 175 locations in 3 districts: Muang District, Thalang District and Kathu District. The questionnaire was used as a tool for collecting data. Data were analyzed by percentage, mean, and standard deviation statistics. and multiple regression analysis

The results showed that Respondents have positions or responsibilities. Group chair by the location of the business Most of them are located in Kathu District. Group type is a production group have the nature of business is a basic community enterprise have start-up capital Less than or equal to 100,000 baht, business period Less than or equal to 3 years in innovation capability found that community enterprises have Process innovation was the most followed by strategic innovation. Behavioral Innovation Product Innovation and marketing innovation, respectively, with sustainable performance found most social followed by environment and financial, respectively. When testing the hypothesis, it was found that process innovation capability and strategic innovation affecting the sustainable organization performance of community enterprises in Phuket.

**Keywords:** Innovation capability, sustainable Organization Performance, Community enterprise

## บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันส่งผลให้องค์กรทางธุรกิจต้องปรับตัวเพื่อสร้างการอยู่รอด และจำเป็นต้องพัฒนาสินค้าและบริการให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้ได้ เนื่องจากการแข่งขันที่สูงและนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว หลังวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 รัฐบาลในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 เพื่อมุ่งสู่วัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาฯ คือการพลิกโฉมประเทศไทย สู่สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน โดยตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 ทำให้ชุมชนมีรายได้ต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น และสามารถลดจำนวนคนว่างงานในชุมชนชนบทได้อย่างชัดเจน วิสาหกิจชุมชนถือเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนเศรษฐกิจของประเทศ สามารถสร้างรายได้มากกว่า 2.55 หมื่นล้านบาทต่อปี



เกิดการรวมตัวของกลุ่มวิสาหกิจกว่า 8.5 หมื่นแห่ง มีสมาชิกกว่า 1.4 ล้านคน เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการให้สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอีกไม่ต่ำกว่า 5% ต่อปี (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564) ปัจจุบันพบว่าวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต มีจำนวน 309 กลุ่ม (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร วันที่ 16 พฤษภาคม 2565) โดยวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วย กลุ่มการผลิต และกลุ่มการให้บริการที่มีลักษณะเป็นวิสาหกิจชุมชนขั้นพื้นฐาน ที่เน้นการผลิตแบบพอเพียง และวิสาหกิจชุมชนขั้นก้าวหน้า ที่เน้นการผลิตเพื่อจัดจำหน่ายและการส่งออก ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนได้มีการนำเอานวัตกรรมมาช่วยพัฒนากระบวนการผลิตและการให้บริการมากขึ้น ส่งผลให้องค์กรเกิดการพัฒนา ยกย่องคุณภาพการให้บริการ และสร้างคุณค่าร่วมกันระหว่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ลูกค้า และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นวัตกรรมจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญของผู้ประกอบการในการสร้างศักยภาพการแข่งขันในเชิงธุรกิจและความมั่นคง โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ หรือจากการสร้างขึ้นใหม่รวมทั้งเป็นการพัฒนาขึ้นจากความรู้ใหม่ (Drucker, 1993) เมื่อองค์กรเกิดความสามารถเชิงนวัตกรรมแล้วย่อมส่งผลให้องค์กรเกิดผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนได้ รวมถึงเป็นที่ยอมรับของตลาดในลักษณะของผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือเป็นกระบวนการใหม่ ที่มีการพัฒนาขึ้นมาใช้เป็นครั้งแรก และทำให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ (Utterback, 2004) และเกิดการยอมรับของคนในองค์กร (Damanpour, 1987)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงส่งผลให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสามารถเชิงนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านวิสาหกิจชุมชน (Community enterprise factors) ความสามารถเชิงนวัตกรรม (Innovation capability) ผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน (Sustainable organization performance) โดยการศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกลาง และอำเภอกะทู้ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีการขึ้นทะเบียน กับสำนักงานเกษตรจังหวัดภูเก็ต ซึ่งผู้วิจัยได้มีโอกาสลงพื้นที่ร่วมกับอาจารย์และบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตในการลงพื้นที่ 3 จังหวัดอันดามันที่ผ่านมา จึงทำให้มีความสนใจศึกษา โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถเชิงนวัตกรรม และผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาความสามารถเชิงนวัตกรรมส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต

### แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

#### ความสามารถเชิงนวัตกรรม (Innovation Capabilities)

ความสามารถทางนวัตกรรมขององค์กร เกิดจากการสร้างสรรค์โดยดำเนินการผสมผสานแนวกลยุทธ์กับพฤติกรรมและกระบวนการเชิงนวัตกรรมขององค์กรในการผลิตสินค้าใหม่ ๆ ออกมาสู่ตลาด (Wang &



Ahmed, 2004) รวมถึงความตั้งใจขององค์กรในการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมของพนักงานด้วยการพัฒนาความรู้และข้อมูลเชิงลึกใหม่ ๆ (Husseina, Mohamad, Noordina, & Amirshakb, 2006) สามารถนำความคิดไปใช้ในเชิงปฏิบัติ เพื่อให้ได้สิ่งใหม่หรือกระบวนการใหม่ (Schilling, 2008) โดยสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาขึ้นที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสังคม (ศุภกร ลี้มคุณธรรม และคณะ, 2559) โดยการสร้างนวัตกรรมเกิดจากภาวะผู้นำของเจ้าของกิจการการร่วมมือร่วมใจของ บุคคลในทุกระดับขององค์กร สภาพแวดล้อมในองค์กร การแลกเปลี่ยนความรู้ วัฒนธรรมองค์กร การบริหาร และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อันจะนำมาซึ่งความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน (อภิรักษ์ณ์ ธรรมวิมุติ และอภิรักษ์ณ์ ธรรมวิมุติ และธีระวัฒน์ จันทิก, 2560) รวมถึงลักษณะ ทศนคติ นิสัยที่ขึ้นชอบต่อการพัฒนาหรือการยอมรับนวัตกรรม ความสามารถทางนวัตกรรมขององค์กรโดยรวม เป็นการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ออกสู่ตลาด หรือการเปิดตลาดใหม่ผ่านการผสมผสานระหว่างการมุ่งเน้นกลยุทธ์กับความสามารถทางนวัตกรรมด้านพฤติกรรมและกระบวนการ (อนุวัต สงสม, 2561) ปัจจุบันนี้มีนักวิชาการและนักปฏิบัติทำให้ความหมายไว้หลากหลายความหมายตามความรู้ ประสบการณ์ และความเข้าใจที่มีต่อเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันออกไป (มงคล เอกพันธ์, 2562)

โดยความสามารถเชิงนวัตกรรมสามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (PRD) องค์กรมีการกระตุ้นให้ พนักงานแสดงความคิดเห็น คิดค้นหรือทดลองอย่างสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า มีการนำเสนอสินค้าและบริการใหม่ที่ออกสู่ตลาดเร็วกว่าคู่แข่ง การปรับปรุงและพัฒนาสินค้าและบริการ (Wang & Ahmed, 2004) และสามารถแก้ไขปัญหาให้กับผู้บริโภคได้ ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมสามารถมองเห็นและสัมผัสได้หรืออยู่ในรูปของการบริการ (กนกวรรณ ภูใหม่, 2559)

2. นวัตกรรมด้านกระบวนการ (PRC) เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงหรือสร้างสรรค์กระบวนการในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานให้สูงขึ้น รวมถึงแนวคิดการบริหารงานและเทคโนโลยีที่นำมาใช้ (Wang & Ahmed, 2004) ให้มีความทันสมัยตอบสนองความต้องการและความสะดวกสบายรูปแบบใหม่แก่ลูกค้า เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของการบริการและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจไปในทิศทางที่ดี (Edison, Ali, & Torkar, 2013)

3. นวัตกรรมด้านการตลาด (MKC) เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงหรือสร้างสรรค์แนวทางการดำเนินงานด้านการตลาด ที่ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของส่วนประสมทางการตลาด รวมถึงการกำหนดตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ รูปแบบใหม่ ๆ ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการ (Wang & Ahmed, 2004) การออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ การส่งเสริมการขายและการตั้งราคา รวมไปถึงการแสวงหาลูกค้าในตลาดใหม่

4. นวัตกรรมด้านพฤติกรรม (BVC) เป็นการสร้างรูปแบบของวัฒนธรรมนวัตกรรม (Innovative Culture) ที่ทำให้เกิดความคิดใหม่และนวัตกรรม โดยการแสดงออกระดับบุคคล ทีมงาน และผู้บริหาร นวัตกรรมดังกล่าวเป็นปัจจัยพื้นฐานของผลลัพธ์ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และ องค์กรสามารถดึงเอา



ศักยภาพและสมรรถนะของวิสาหกิจชุมชนออกมา เพื่อสนับสนุนการดำเนินการของธุรกิจให้ สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน วิสาหกิจชุมชนสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ได้ทันเวลา ความรวดเร็วในการปฏิบัติ (Wang & Ahmed, 2004)

5. นวัตกรรมด้านกลยุทธ์ (STI) เป็นนวัตกรรมการใช้กลยุทธ์เพื่อเพิ่มคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์และบริการ ทำให้ผู้ประกอบการรับรู้และสัมผัสได้ และได้รับประสบการณ์โดยตรงจากการใช้ผลิตภัณฑ์ โดยรวมถึงการใช้วิธีการตลาดใหม่ ๆ นวัตกรรมกลยุทธ์สามารถทำให้เกิดความพึงพอใจให้แก่ผู้ประกอบการที่องค์การกำหนดยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินงานขององค์การจะต้องสอดคล้องกันและสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมของ องค์การมีระบบหรือกระบวนการทดลองความผิดพลาด ความล้มเหลว ความเสี่ยงในการตัดสินใจใด ๆ อย่างเป็นระบบผ่านเทคนิคต่าง ๆ เช่น การบริหารภาพอนาคต (Scenario Management) และความสามารถในการประสานพฤติกรรมของวิสาหกิจชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในการแข่งขันขององค์การ (Wang & Ahmed, 2004)

#### ผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน (Sustainable Organization Performance)

การวัดผลการดำเนินงานของกิจการว่าผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือบริบทของกิจการ (กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล, 2554) ซึ่งการวัดผลการดำเนินงานจะสะท้อนถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการเงิน และด้านที่ไม่ใช่ด้านการเงิน ได้แก่ กระบวนการภายใน คุณภาพในการปฏิบัติงาน การบริหารงาน ส่วนแบ่งทางการตลาด ความพึงพอใจของลูกค้า ภาพลักษณ์ คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ คุณภาพการให้บริการ รวมถึงการวัดผลการเรียนรู้และการพัฒนา (มยุรี บุญโต, 2561) หรืออาจจะกล่าวได้ในอีกทางหนึ่งก็คือ การดำเนินงานของกิจการเกิดจากผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินของกิจการในหลาย ๆ มิติร่วมกัน สามารถนำมาเปรียบเทียบและประเมินผลกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กิจการได้วางไว้ ซึ่งจะสามารถบ่งชี้ได้ถึงความสำเร็จในเป้าหมายกิจการได้ (ศตายุ ร่มเย็น, 2562) ผลการดำเนินงานแนวใหม่ พบว่า มีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียขององค์กร (Stakeholder) มากขึ้น (สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์, 2562) และตอบสนองความคาดหวังและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและลูกค้าในระยะยาว (Garske and Ekardt, 2021) ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนขององค์กรสามารถบรรลุผลได้ในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจแบบพลวัต (Dynamic) โดยองค์กรต้องมีความกระตือรือร้นในการเปลี่ยนแปลง และพยายามตอบสนองความต้องการของตลาดอย่างคล่องตัว (Friedman & Miles, 2006) ดังนั้นความยั่งยืนขององค์กรจึงมีบทบาทสำคัญในห่วงโซ่อุปทานและในบริบทการจัดการ และเชื่อมโยงกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรโดยการประเมินหลายมิติ เช่น การเมือง สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Wood, 2021) หรืออาจจะกล่าวได้อีกนัยหนึ่ง คือ ผลการดำเนินงานขององค์กร เกิดจากการเรียนรู้และการเติบโตโดยองค์กรมีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดความสามารถของพนักงาน ความสามารถของระบบข้อมูล และการรับรู้กลยุทธ์และแรงจูงใจ และสามารถสนับสนุนโดยตัวชี้วัดที่เหมาะสมขององค์กร บางครั้งผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนขององค์กรเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากกระบวนการ (Process) และผลผลิตจากการปฏิบัติงานขององค์กร



(Productivity) โดยเชื่อมโยงกับพันธกิจ (Mission) กลยุทธ์ (Strategy) เป้าหมาย (Goals) และวัตถุประสงค์ (Objectives) ความสำเร็จที่เกิดขึ้นสามารถทำนายความสามารถขององค์กรในเชิงการแข่งขันได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต และสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มีส่วนได้เสียขององค์กรได้ โดยผลลัพธ์สามารถจับต้องและวัดผลได้ (Kaplan & Norton, 2004; Santos, & Brito, 2012) อีกทั้ง ผลการดำเนินงานเกิดจากการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองกับสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างความได้เปรียบทางทรัพยากรในองค์กรตามทฤษฎีฐานทรัพยากรของกิจการ (RBV: Resource -based view) และทฤษฎีฐานความรู้ (KBV: Knowledge based view)

ดังนั้นผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน จึงประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ **ด้านการเงิน (finance)** ประกอบด้วย ความสามารถในการรักษาคุณภาพในการส่งมอบสินค้าและบริการได้อย่างรวดเร็ว สามารถลดเวลาในการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยกระดับคุณภาพสินค้า ลดต้นทุนการผลิต และนำเอาวิธีการใหม่ ๆ มาช่วยพัฒนามากขึ้น **ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance)** ประกอบด้วย การดำเนินกิจการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมกับสังคม มีการวางแผนการควบคุมมาตรฐานสินค้าอย่างเป็นระบบและปลอดภัย เกิดจากการจัดการทรัพยากรอย่างประหยัด การลดการสูญเสียในกระบวนการผลิตเพื่อการรับมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม และ**ผลการดำเนินงานด้านสังคม (Social Performance )** ประกอบด้วย การส่งมอบคุณค่าที่ดีแก่ลูกค้า เกิดความพึงพอใจ และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีบนความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นที่ประจักษ์ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี และมีการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจเพิ่มขึ้น

#### **ความสามารถเชิงนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน (Innovation Capabilities affect to Sustainable Organization Performance)**

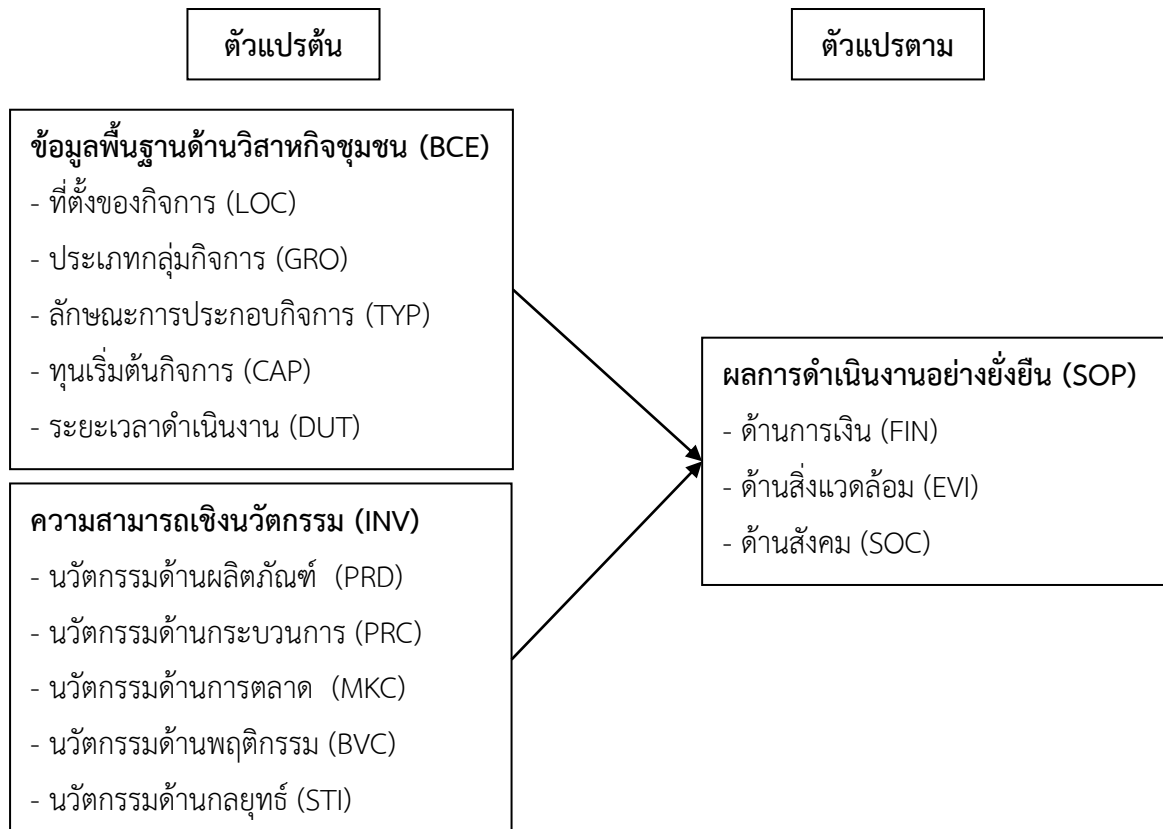
วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพและมีความสามารถเชิงนวัตกรรม (Innovation Capability) ทำให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนไปสู่ผลการดำเนินงานได้อย่างยั่งยืน (Sustainable Organization Performance) ทั้งด้านผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการ ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย (ศตายุ รมเย็น, 2562) และความสามารถเชิงนวัตกรรมยังมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการสร้างคุณค่าร่วมกันบนความเป็นเลิศทางการแข่งขัน (สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์, 2562) นวัตกรรมประเภทต่าง ๆ ที่วิสาหกิจชุมชนนำไปใช้พัฒนาองค์กร ได้แก่ นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (PRD) ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ นวัตกรรมด้านกระบวนการ (PRC) ช่วยลดขั้นตอนการผลิต ทำให้เกิดการประหยัดมากขึ้น นวัตกรรมด้านการตลาด (MKC) สามารถเพิ่มยอดขาย ขยายตลาดได้ เปิดตัวสินค้าใหม่ได้อย่างรวดเร็ว นวัตกรรมด้านพฤติกรรม (BVC) ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบพฤติกรรมผู้บริโภค หันมาให้ความสำคัญกับนวัตกรรมสมัยใหม่มากขึ้น และนวัตกรรมด้านกลยุทธ์ (STI) ทำให้เกิดการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ ขั้นตอน ส่งผลให้องค์กรเกิดความยั่งยืนได้ในระยะยาวได้ (จันทิมา พรหมเกษ, จักรเศ เมตตะธำรงค์ และวรรณิตา สารีคำ, 2562) นอกจากนี้ ยังสามารถวิเคราะห์ได้ว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ต้องอาศัยปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ความสามัคคีในกลุ่ม การมีส่วนร่วม



การสร้างเครือข่าย ระบบการบริหารจัดการที่ดี มีเงินทุนเพียงพอ หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน (ทักษุญา สง่าโยธิน, 2560) เป็นต้น

ดังนั้นความสามารถเชิงนวัตกรรมจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เกิดผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนได้ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนากรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ดังนี้

### กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

### สมมติฐานการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานด้านวิสาหกิจชุมชนมีผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน
2. ความสามารถเชิงนวัตกรรมมีผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความสามารถเชิงนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต ในการศึกษานี้ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้



## 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตรจังหวัดภูเก็ต จำนวน 309 คน (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร ณ วันที่ 16 พฤษภาคม 2565) นำมาคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane, 1970) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 175 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนและครอบคลุม ทำการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มแบบเป็นสัดส่วน (Proportional Allocation) ได้แก่ อำเภอเมือง จำนวน 63 คน อำเภอดอน จำนวน 23 คน อำเภอกะทู้ จำนวน 89 คน ตามลำดับ

## 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาพิจารณา เพื่อสร้างข้อคำถามในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับตามวิธีของลิเกิร์ต (Likert) จากนั้นนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เมื่อทำการปรับปรุงแล้วผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่า IOC (Index of item Objective Congruence) โดยค่าที่ได้ต้องอยู่ระหว่าง 0.50 – 1.00 โดยค่า IOC ที่ได้เท่ากับ 0.945 จากนั้นผู้วิจัยนำไปทดสอบ (Try out) จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟาของครอนบาช (Cronbach alpha coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.950 มีความเชื่อมั่นในระดับสูงมาก

## 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประเด็นความสามารถเชิงนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต พื้นที่ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ อำเภอเมือง จำนวน 63 คน อำเภอดอน จำนวน 23 คน อำเภอกะทู้ จำนวน 89 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 175 คน ระยะเวลาดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ตุลาคม พ.ศ. 2565 – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566

## 4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

### 4.1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis)

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแล้วแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลโดยใช้เกณฑ์กำหนดช่วงคะแนน และความหมายไว้ 5 ช่วง โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$\text{ค่าพิสัย} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วง}}$$





$$= \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวนำมาสู่การกำหนดความหมายของระดับความสามารถเชิงนวัตกรรม ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมาก
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อย
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	1.00-1.80	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 1 ใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลพื้นฐานด้านวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ตำแหน่งหรือหน้าที่รับผิดชอบ ที่ตั้งของกิจการ ประเภทกลุ่มกิจการ ลักษณะการประกอบกิจการ ทุนเริ่มต้นกิจการ และระยะเวลาการดำเนินงาน

ส่วนที่ 2 ใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ SD) เพื่อใช้อธิบายค่าเฉลี่ยของข้อมูล แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสามารถเชิงนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต ด้านการเงิน ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม โดยกำหนดใช้วิธีการแบบ Stepwise ในวิเคราะห์ข้อมูล

### ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการอบรมกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลพื้นฐานด้านวิสาหกิจชุมชนจังหวัดภูเก็ต

ตำแหน่ง (POS)	จำนวน	ร้อยละ
ประธานกลุ่ม	132	75.4
รองประธานกลุ่ม	36	20.6
กรรมการ	7	4.0
ที่ตั้งของกิจการ (LCA)	จำนวน	ร้อยละ
เมือง	63	36.0
กลาง	23	13.1
กะทู้	89	50.9



ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเภทกลุ่มกิจการ (GRO)	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มการผลิตสินค้า	142	81.1
กลุ่มการให้บริการ	33	18.9
ลักษณะการประกอบกิจการ (TYP)	จำนวน	ร้อยละ
วิสาหกิจชุมชนขั้นพื้นฐาน	152	86.9
วิสาหกิจชุมชนขั้นก้าวหน้า	23	13.1
ทุนเริ่มต้นกิจการ (CAP)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท	104	59.4
100,001 – 200,000 บาท	39	22.3
200,001 – 300,000 บาท	18	10.3
300,001 – 400,000 บาท	12	6.9
400,001 – 500,000 บาท	2	1.1
ระยะเวลาดำเนินธุรกิจ (DUT)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี	65	37.1
4 - 6 ปี	35	20.0
7 - 9 ปี	30	17.1
มากกว่าหรือเท่ากับ 10 ปีขึ้นไป	45	25.7

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลพื้นฐานด้านวิสาหกิจชุมชนจังหวัดภูเก็ต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็น ประธานกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 75.4 ที่ตั้งกิจการส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอกะทู้ คิดเป็นร้อยละ 50.9 ประเภทกลุ่มกิจการเป็น กลุ่มการผลิตสินค้า คิดเป็นร้อยละ 81.1 ลักษณะการประกอบกิจการส่วนใหญ่เป็นวิสาหกิจชุมชนขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 86.9 มีทุนเริ่มต้นกิจการต่ำกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท ระยะเวลาดำเนินธุรกิจ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.1

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสามารถเชิงนวัตกรรม

ด้านการเงิน (FIN)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (PRD)	3.86	0.56	มาก	4
นวัตกรรมด้านกระบวนการ (PRC)	3.99	0.54	มาก	1
นวัตกรรมด้านการตลาด (MKC)	3.65	0.70	มาก	5



## ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้านการเงิน (FIN)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
นวัตกรรมด้านพฤติกรรม (BVC)	3.93	0.58	มาก	3
นวัตกรรมด้านกลยุทธ์ (STI)	3.95	0.61	มาก	2
<b>รวม</b>	<b>3.88</b>	<b>0.51</b>	<b>มาก</b>	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถเชิงนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.88 โดยพบว่า นวัตกรรมด้านกระบวนการ (PRC) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.99 รองลงมาคือ ด้านนวัตกรรมด้านกลยุทธ์ (STI) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 นวัตกรรมด้านพฤติกรรม (BVC) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (PRD) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 และ นวัตกรรมด้านการตลาด (MKC) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ตามลำดับ

## ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับผลการดำเนินงาน

ด้านการเงิน (FIN)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านการเงิน (FIN)	3.95	0.59	มาก	3
ด้านสิ่งแวดล้อม (EVI)	4.15	0.57	มาก	2
ด้านสังคม (SOC)	4.26	0.55	มากที่สุด	1
<b>รวม</b>	<b>4.12</b>	<b>0.46</b>	<b>มาก</b>	

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.12 โดยพบว่า ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.26 รองลงมาด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และด้านการเงินมีค่าเฉลี่ย 3.95 ตามลำดับ

## ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณของตัวแบบ (Model Summary)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	0.865	0.748	0.745	0.23650

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R Square) ซึ่งแสดงอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม มีค่าเท่ากับ .748 ซึ่งหมายความว่าความสามารถเชิงนวัตกรรม ส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน ได้ร้อยละ 74.80



ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณของตัวแบบ (ANOVA)

Model	Sum of Square	Df	Mean Square	F	Sig.
Regression	28.609	2	14.304	255.753	.000**
1 Residual	9.620	172	.056		
Total	38.229	174			

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 \*\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า ได้ค่า Sig.เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 จึงหมายความว่า มีอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เชิงพหุคูณ ด้านความสามารถเชิงนวัตกรรมที่มีผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต โดยวิธีการแบบ Stepwise

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	1.382	0.137		10.094	0.000
ด้านกลยุทธ์ (STI)	0.592	0.041	0.780	14.558	0.000**
ด้านกระบวนการ (PRC)	0.100	0.046	0.116	2.159	0.032*

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

\*\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 6 พบว่า ความสามารถเชิงนวัตกรรมทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ และ ด้านกระบวนการ มีผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต โดยผลที่ได้จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถนำมาเขียนในรูปสมการถดถอยเชิงพหุคูณ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.382 + 0.592 \text{ ด้านกลยุทธ์ (STI)} + 0.100 \text{ ด้านกระบวนการ (PRC)}$$

ดังนั้นความสามารถเชิงนวัตกรรม (INV) จึงมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต



ตารางที่ 7 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
	ความสัมพันธ์	ผลการทดสอบ
<b>สมมติฐานที่ 1-5</b> ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานที่มีต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต		
ที่ตั้งของกิจการ (LCA: Location)	0.018*	ยอมรับ
ประเภทกลุ่มกิจการ (PDS : Product and Services)	0.869	ปฏิเสธ
ลักษณะการประกอบกิจการ (TYF: Type of firm)	0.040*	ยอมรับ
ทุนเริ่มต้นกิจการ(CAP: Capital)	0.003*	ยอมรับ
ระยะเวลาดำเนินธุรกิจจนถึงปัจจุบัน (DUT: Duration time)	0.045*	ยอมรับ
<b>สมมติฐานที่ 6</b> ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถเชิงนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต		
นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (PRD)	0.483	ปฏิเสธ
นวัตกรรมด้านกระบวนการ (PRC)	0.000**	ยอมรับ
นวัตกรรมด้านการตลาด (MKC)	0.377	ปฏิเสธ
นวัตกรรมด้านพฤติกรรม (BVC)	0.439	ปฏิเสธ
นวัตกรรมด้านกลยุทธ์ (STI)	0.032*	ยอมรับ

สรุป และอภิปรายผล

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งหรือหน้าที่รับผิดชอบ เป็นประธานกลุ่ม โดยที่ตั้งของกิจการ (LOC) ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในอำเภอกะทู้ ประเภทกลุ่มกิจการ (GRO) เป็นกลุ่มการผลิตสินค้า มีลักษณะการประกอบกิจการ (TYP) เป็นวิสาหกิจชุมชนขั้นพื้นฐาน มีทุนเริ่มต้นกิจการ (CAP) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท ระยะเวลาดำเนินธุรกิจ (DUT) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านระดับความสามารถเชิงนวัตกรรม (INV) และผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 พบว่า **นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์** (PRD: Product innovation) มีการกระตุ้นให้เกิดการคิดค้นพัฒนาสินค้าและบริการใหม่อยู่เสมอ มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สะดวก และง่ายต่อการใช้งาน ตรงกับความต้องการของลูกค้า ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ด้านการพัฒนาสินค้า การพัฒนาสูตร การออกแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ เครื่องหมายการค้า โดยได้รับการอบรมให้ความรู้ รวมถึงงบประมาณสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงานทำให้สามารถคิดค้นพัฒนาสินค้าใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง **นวัตกรรมด้านกระบวนการ** (PRC : Process innovation) พบว่า



วิสาหกิจชุมชนสามารถรักษาคุณภาพในการส่งมอบสินค้าหรือบริการได้อย่างรวดเร็ว สามารถลดเวลาในการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการผลิตสินค้าส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนและตลาดผู้ซื้ออยู่ในชุมชนเป็นหลัก จึงทำให้เมื่อสินค้าผ่านกระบวนการผลิตเสร็จแล้ว สามารถส่งมอบสินค้าให้กับลูกค้าได้ทันที จึงสามารถรักษาคุณภาพได้ **นวัตกรรมด้านการตลาด (MKC: Marketing capability)** พบว่า วิสาหกิจชุมชนสามารถส่งมอบสินค้าและบริการให้กับลูกค้าได้อย่างทั่วถึง ด้วยเครื่องมือทางตลาดสมัยใหม่ และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันสามารถลงทุนด้านนวัตกรรมทางการตลาดสมัยใหม่เพื่อนำมาช่วยเพิ่มยอดขายและขยายตลาดใหม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (จันทิมา พรหมเกษ, จักรศ เมตตะธำรงค์ และวรรณิดา สารีคำ, 2562) **นวัตกรรมด้านพฤติกรรม (BVC: Behavior capability)** พบว่า มีการนำเอาผลลัพธ์จากการใช้งานนวัตกรรมต่าง ๆ มาปรับปรุงการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของทีมงานได้ มีวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้านนวัตกรรม ที่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่เสมอ มีการนำเอานวัตกรรมที่จำเป็นมาใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เช่น ด้านการติดต่อสื่อสาร มีการตั้งกลุ่มไลน์ (Line Group) เพื่อให้ง่ายต่อการติดต่อ ประสานงาน และประหยัดค่าใช้จ่าย ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้มากขึ้น เปิดรับสิ่งใหม่ ๆ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (มงคล เอกพันธ์, 2562) **นวัตกรรมด้านกลยุทธ์ (STI: Strategic capability)** พบว่า มีการปรับใช้กลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทำให้ธุรกิจมีความเสี่ยงน้อยลง มีการใช้กลยุทธ์เพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่ให้เกิดขึ้นกับลูกค้าจากการใช้ผลิตภัณฑ์ มีการปรับตัวเพื่อสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พยายามรักษารฐานลูกค้าที่มีอยู่เดิมให้มีการบริโภคอย่างต่อเนื่อง เมื่อมีการพัฒนาสินค้าใหม่จึงสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับลูกค้าได้ทดสอบสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อ เพื่อรองรับกับการสั่งซื้อในอนาคต แต่ยังคงพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังขาดการวางแผนงานยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินงานด้านนวัตกรรมอย่างชัดเจน สำหรับผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนโดยรวมอยู่ในระดับมาก อันดับแรก ด้านสังคม รองลงมาด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการเงิน ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถเชิงนวัตกรรมส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

1. ข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน พบว่า **ที่ตั้งกิจการ (LOC)** ที่ต่างกันมีผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืนที่แตกต่างกัน เนื่องจากการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยวิสาหกิจชุมชนที่อยู่ในอำเภอเมือง จะได้รับการส่งเสริมพัฒนาที่มากกว่า และการจัดกิจกรรมอบรม สัมมนา ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอเมือง ทำให้เข้าถึงการให้บริการได้รวดเร็วกว่า สะดวกกว่า **ประเภทกลุ่มกิจการ (GRO)** ที่ต่างกันมีผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนไม่แตกต่างกันในทุกด้าน เนื่องจากทั้ง 2 ประเภท ต่างมีเป้าหมายในการดำเนินงานเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับกิจการ **ลักษณะการประกอบกิจการ (TYP)** ที่ต่างกันมีผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนแตกต่างกันด้านสังคม โดยวิสาหกิจชุมชนพื้นฐานมุ่งเน้นที่การผลิตเพื่อพึ่งพาตนเองแบบพอเพียง ส่วนวิสาหกิจชุมชนก้าวหน้าเน้น



การผลิตได้มาตรฐานสามารถนำไปจำหน่ายแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าในตลาดทั่วไปได้ **ทุนเริ่มต้นกิจการ (CAP)** ที่ต่างกันมีผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่มีทุนเริ่มต้นกิจการมาจากการระดมทุนของสมาชิกภายในชุมชนภายใน ซึ่งมีจำนวนไม่มาก และส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เป็นวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการผลิต ที่ไม่ใช่เป็นเงินทุน ทำให้พบว่า วิสาหกิจชุมชนที่มีทุนเริ่มต้นกิจการที่ต่างกันจะส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ทุนเริ่มต้นกิจการที่ต่างกันส่งผลต่อการผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันด้วยเช่นกัน **ระยะเวลาการดำเนินงาน (DUT)** ที่ต่างกันมีผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน พบว่า หากวิสาหกิจชุมชนไหนที่ดำเนินกิจการมานานแล้วจะมีผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

2. ความสามารถเชิงนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน พบว่า นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (PRD) ที่เกิดจากการกระตุ้นให้เกิดการคิดค้นสินค้า พัฒนาสินค้าและบริการใหม่ อยู่เสมอ รวมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สะดวก ง่ายต่อการใช้งาน ตรงกับความต้องการของลูกค้า แต่เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนยังไม่มีองค์ความรู้เพียงพอในการนำนวัตกรรมไปพัฒนาสินค้าจึงทำให้ผลการศึกษาไม่ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืน **นวัตกรรมด้านกระบวนการ (PRC)** เกิดจากความสามารถรักษาคุณภาพในการส่งมอบสินค้าหรือบริการได้อย่างรวดเร็วมีการนำเอาวิธีการใหม่ ๆ มาช่วยพัฒนากระบวนการผลิตให้ทันสมัยอยู่เสมอ ซึ่งส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต สอดคล้องกับงานวิจัยของ Acar and Acar (2012) และศตายุ รมเย็น (2562) นอกจากนี้ยังสามารถลดเวลาในการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดต้นทุนสินค้าจากกระบวนการผลิตได้ สามารถยกระดับคุณภาพสินค้าได้จากกระบวนการผลิตที่ทันสมัยได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Matthews et al (2013) และทักษญา ส่งไยอิน (2560) **นวัตกรรมด้านการตลาด (MKC)** เกิดจากการลงทุนด้านนวัตกรรม การนำเอาเครื่องมือทางการตลาดสมัยใหม่และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันมาช่วยติดตาม ประเมินผลลูกค้า ผ่านช่องทางการตลาดในรูปแบบต่าง ๆ โดยปัจจุบันพบว่า วิสาหกิจชุมชนยังขาดการลงทุนด้านนวัตกรรมในด้านนี้ จึงทำให้ผลการศึกษาไม่ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืน **นวัตกรรมด้านพฤติกรรม (BVC)** เกิดจากการส่งเสริมบุคลากรเรียนรู้ด้านนวัตกรรม นำนวัตกรรมมาปรับปรุงการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งนวัตกรรมด้านพฤติกรรมยังไม่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน **นวัตกรรมด้านกลยุทธ์ (STI)** มีการปรับใช้กลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทำให้ธุรกิจมีความเสี่ยงน้อยลง ส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Karabulut (2015) การนำเอากลยุทธ์มาสร้างให้เกิดคุณค่ากับสินค้าและบริการ ทำให้ลูกค้าสามารถรับรู้และสัมผัสได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุดารัตน์ พิมลรัตน์กานต์ (2562) มีการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินงานด้านนวัตกรรมอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnson, Dibrell and Hansen (2009) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ferraresi, Santos, Frega



and Pereira (2012) ที่ระบุว่า ความเป็นนวัตกรรมจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน การวางแผนกลยุทธ์ที่ช่วยให้องค์กรสามารถคาดการณ์และตอบสนองต่อสภาวะตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปได้

### ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. วิสาหกิจชุมชนควรกระตุ้นให้เกิดการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ มุ่งเน้นการพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมที่ทันสมัย เช่น การออกแบบให้สะดวก ง่ายต่อการใช้งาน ให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคอย่างสม่ำเสมอ
2. วิสาหกิจชุมชนควรส่งเสริมให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนอย่างต่อเนื่อง สามารถนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดองค์กรได้
3. วิสาหกิจชุมชนควรนำเอานวัตกรรมด้านการตลาด เช่น เครื่องมือทางตลาดสมัยใหม่มาให้บริการลูกค้าให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถช่วยเพิ่มยอดขายและขยายตลาดใหม่ได้ หรือการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Facebook, Line, Youtube, Tiktok เป็นต้น

### เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ภูใหม่. (2559). การศึกษาปัจจัยสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมองค์กร บริบทธนาคารพาณิชย์. วารสารวิทยาการจัดการ, 28(1), 6.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2564). รายได้ต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น. สืบค้นจาก [https://www.doae.go.th/gallery\\_detail.php?id=b3M0bmNRcTQyRm1QalBMdERBMkRSdz09\\_879](https://www.doae.go.th/gallery_detail.php?id=b3M0bmNRcTQyRm1QalBMdERBMkRSdz09_879) (2022, April)
- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. (ม.ป.ป.). รายชื่อวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน. สืบค้นเมื่อ 16 พฤษภาคม 2565 จาก [https://smce.doae.go.th/ProductCategory/SmceCategory.php?region\\_id=5&province\\_id=83&amphur\\_id=&key\\_word=](https://smce.doae.go.th/ProductCategory/SmceCategory.php?region_id=5&province_id=83&amphur_id=&key_word=)
- กัลยารัตน์ ธีระชนชัยกุล. (2554). การวัดผลการดำเนินงานขององค์กรเชิงกลยุทธ์โดยใช้ Balanced Scorecard ในอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์. วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทร์ทรวิโรฒ, 2(1).
- จันทิมา พรหมเกษ, จักรเรศ เมตตะธำรงค์ และวรรณิตา สารีคำ. (2562). ผลของความสามารถทางนวัตกรรมที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลา. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 12(3), 84-85.
- ทักษญา สง่าโยธิน. (2560). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน. วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์. 12(2), 11-26.
- มงคล เอกพันธ์. (2562). โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถการเรียนรู้ขององค์กรกับความสามารถทางนวัตกรรมองค์กรความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงาน: การศึกษาเชิงประจักษ์บริษัทผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย. Journal of Modern Management Science, 12(2).





- มยุรี บุญโต. (2561). การประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารที่มีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 9(1), 53-64
- ศตายุ รมเย็น. (2562). ความสามารถทางนวัตกรรมและความสามารถทางการตลาดที่มีผลต่อผลดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ศุภกร ลิ้มคุณธรรม, กอบชัย เมฆดี, บุญเชิด ศิริยศ, วรณวิมล บุญญพงษ์, สุตาภรณ์ จันทร์ประเสริฐ, พรเทพ แก้วเชื้อ, ศรินยา แต่งอ่อน และวัลลภาภรณ์ เล้าสกุล. (2559) วารสารการจัดการสมัยใหม่, 14 (1), 145-146.
- สุดาร์ตน์ พิมลรัตนกานต์. (2562). ความสามารถในการจัดการนวัตกรรมเพื่อผลการดำเนินงานขององค์กรที่ยั่งยืนของอุตสาหกรรม การเกษตรในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- อนูวัต สงสม. (2561). ผลของความสามารถทางนวัตกรรมที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลา. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ), 12(3), 821-835
- อภิรักษ์ณัฏฐ์ ธรรมวิมุติ และธีระวัฒน์ จันทิก. (2560). ทูมมนุษย์เชิงนวัตกรรมและสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ), 10(2), 1572-1589.
- Acar, A. Z. & Acar, P. (2012). The effects of organizational culture and innovativeness on business performance in healthcare industry. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 58, 683 - 692.
- Damanpour, F. (1987). The Adoption of Technological, Administrative, and Ancillary Innovations: Impact of Organizational Factors. *Journal of Management*, 13(4), 675 - 688.
- Drucker, F. P. (1993). *Post-Capitalist Society*. New York: Harper business.
- Edison, Henry, Nauman bin Ali, and Richard Torkar. (2013). "Toward innovation measurement in the software industry." *The Journal of Systems Software* 86, 5 (May), 1390-1407.
- Ferraresi, A.A., Santos, S.A., Frega J.R., Pereira, H.J. (2012). Knowledge management, market orientation, innovativeness and organizational outcomes: A study of companies operating in Brazil, *Journal of information Systems and Technology Management*, 9(1), 89-108.



- Friedman, A. L. & Miles, S. (2006). Stakeholders: Theory and Practice, OUP, Oxford.
- Garske, B. and Ekardt, F. (2021). Economic policy instruments for sustainable phosphorus management: Taking into account climate and biodiversity targets, *Environmental Sciences Europe*, 33(1), 1-20.
- Husseina, N., Mohamad, A., Noordina, F., & Amirshakb, N. (2006). Learning organization and its effect on organizational performance and organizational innovativeness: A proposed framework for Malaysian Public Institutions of Higher Education. *Procedia-Social and Behavioural Sciences*, 130(15), 299-304.
- Johnson, A.J., Dibrell, C.C. & Hansen, E. (2009). Market orientation, innovativeness, and performance of food companies. *Journal of Agribusiness*, 27(1/2), 85-106.
- Kaplan., & Norton, D. P. (2004). Measuring the strategic readiness of intangible assets. *Harvard Business Review*, 82(2), 52-63.
- Karabulut, AT. (2015). Effects of innovation types on performance of manufacturing firms in Turkey. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 195, 1355-1364.
- Matthews, T. Whittaker, S., Badenes, H., Smith, B. Muller, M., Ehrlich, K.,... Lau, T. (2013, May). Community insights: Helping community leaders enhance the value of enterprise online communities. In Mackay, W. E. (Chair), *Conference on Human Factors in Computing Systems*. Paris France.
- Santos, J. B. & Brito, L. A. L. (2012). Toward a subjective measurement model for firm performance. *Brazilian Administration Review*, 9(6), 95-117.
- Schilling, M.A. (2008). *Strategic management of technological innovation*. 2nd ed. NY: McGraw-Hill Education.
- Utterback, J. (2004). The dynamics of innovation. *Educause Review*. 39(1), 42.
- Wang, C. L., & Ahmed, P. K. (2004). The development and validation of the organizational innovativeness construct using confirmatory factor analysis. *European Journal of Innovation Management*, 7(4), 303-313.
- Wood, D.J., Mitchell, R.K., Agle, B.R. & Bryan, L.M. (2021). Stakeholder identification and salience after 20 years: Progress, problems, and prospects. *Business and Society*, 60(1), 196-245.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*, 2nd Edition, New York: Harper and Row.